

Binnen de vaste commissie voor Economische Zaken, Landbouw en Innovatie hebben enkele fracties de behoefte om over de volgende brieven enkele vragen en opmerkingen voor te leggen:

- Brief van de staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie van 21 september 2011, Decentralisatie Natuurbeleid, Kamerstuk 30 825, nr. 107.
- Brief van de staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie van 6 oktober 2011, Toets Planbureau voor de Leefomgeving op decentralisatie natuurbeleid, Kamerstuk 30 825, nr. 110.

De voorzitter van de commissie,
Van der Ham

De adjunct-griffier van de commissie,
Peen

Inhoudsopgave

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de VVD
Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van het CDA
Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de SP
Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van D66
Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de ChristenUnie

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de SGP

II. Reactie van de staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de VVD

De leden van de VVD-fractie hebben kennis genomen van de brief van de Staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie betreffende de Ecologische hoofdstructuur (EHS) en het onderhandelingsakkoord «Decentralisatie natuur». De leden van de VVD-fractie vragen de staatssecretaris om nadere toelichting op een aantal onderdelen van de brief en het onderhandelingsakkoord.

In het regeerakkoord heeft het kabinet zich voorgenomen om het natuurbeleid te decentraliseren naar de provincies. Op 20 september 2011 hebben het Rijk en provincies een onderhandelingsakkoord afgesloten om invulling te geven aan dat voornemen. Weten individuele provincies waarmee ze instemmen, aangezien nog niet bekend is hoe de middelen en gronden worden verdeeld? Deelt de staatssecretaris de opvatting van de leden van de VVD-fractie dat wenselijk is dat de begrenzing van de EHS en de verdeling van de middelen bekend moeten zijn voordat de Tweede Kamer en de individuele provincies hun oordeel geven over het onderliggend akkoord?

De staatssecretaris geeft in zijn brief aan dat bij de inrichting en afronding van de herijkte EHS prioriteit wordt gegeven aan het nakomen van internationale verplichtingen, met name die van de Vogel- en Habitatrichtlijnen en de Kaderrichtlijn Water. Zijn de internationale doelen van Natura 2000 en de KRW de uitgangspunten voor de herbegrenzing van de EHS door provincies? Op welke wijze wordt dit ingevuld en hoe is dit achteraf te controleren? Waarom heeft de staatssecretaris daar zelf geen rol in gespeeld? Het Rijk weet immers als geen ander waar de Natura 2000-gebieden liggen en welke maatregelen nodig zijn om de internationale verplichtingen te realiseren. Het Rijk is verantwoordelijk voor, en door de EU aanspreekbaar op het voldoen aan de internationale verplichtingen. Waarom heeft de staatssecretaris er voor gekozen de decentralisatie van het natuurbeleid (uitvoering) wel, maar de juridische aansprakelijkheid niet te decentraliseren terwijl de beheersvergoeding wel naar de provincies gaat? Biedt het akkoord duidelijkheid over een verantwoorde en adequate uitvoering van de internationale verplichtingen? Aan welke verplichtingen moeten door de provincies tot 2021 worden voldaan voor realisatie van de internationale natuurdoelen? Brengt dit voor het Rijk nog verplichtingen met zich mee en zo ja, welke? De leden van de VVD-fractie lezen verder dat het Rijk de provincies zal aanspreken op het niet realiseren van de internationale verplichtingen en eventuele consequenties daarvan die door Europa aan de lidstaat Nederland worden opgelegd, aan de provincies doorvertalen. Wie bepaalt of de provincies, in geval niet voldaan is aan de EU-verplichtingen, of die provincies al dan niet «nalatig» zijn geweest? Is dat het Rijk? Wordt er door een onafhanke-

lijke partij getoetst? Welke middelen heeft het Rijk om een provincie te «dwingen» meer maatregelen te nemen om de internationale doelstellingen te halen? Wat indien in 2016 blijkt dat de herijkte EHS te klein is om aan de internationale verplichtingen te voldoen? Op welke wijze vindt beoordeling plaats? Hoe voorkomen we dat we dan weer tienduizenden hectares toe moeten voegen die eerder geschrappt zijn? Waarom heeft de staatssecretaris gekozen om een tussentijdse evaluatie te laten plaatsvinden in 2016? Kan in 2016 al een redelijk oordeel worden gegeven over de resultaten terwijl de realisatie van de herijkte EHS pas in 2021 is afgerond? Is dit niet te vroeg om de balans op te maken?

Onderdeel van het onderhandelingsakkoord vormt de opgave om vanaf 1 januari 2011 17 000 ha grond te verwerven en 40 000 ha in te richten. De verwervingsopgave is met inbegrip van de verwervingsopgave Programmatiese Aanpak Stikstof (PAS) en deze heeft daarbinnen prioriteit. De leden van de VVD-fractie vragen zich af welke maatregelen uit de PAS van toepassing zijn op de 17 000 ha nieuw te verwerven natuur? Hoe staat de verwervingsprocedure PAS in relatie tot de verwervingsprocedure voortvloeiend uit het onderhandelingsakkoord? Is het noodzakelijk om 17 000 ha grond te verwerven om de doelstellingen van de KRW en Natura 2000 te behalen?

De leden van de VVD-fractie krijgen de indruk dat met voorliggend akkoord eerst is bepaald hoe groot de herijkte EHS kan worden terwijl het uitgangspunt Natura 2000 en KRW zou moeten zijn. Ook is het principe van sturen op kwaliteit in plaats van kwantiteit losgelaten. Kan de staatssecretaris aangeven waarom voor deze volgorde gekozen is? De leden van de van de VVD-fractie hechten er veel waarde aan dat de nog te verwerven gronden zo effectief mogelijk bijdragen aan de internationale doelen van Natura 2000 en de KRW. Binnen welke kaders moeten de provincies opereren betreffende de herijking van de EHS? In hoeverre hebben de provincies zich verbonden aan de verwerving en inrichtingsopgave die in het huidige onderhandelingsakkoord voorliggen? Hoe kan de Kamer haar controlerende taak uitvoeren, wanneer en op welke wijze? Welke instrumenten heeft de staatssecretaris dan nog om bij te sturen? De opgave om 17 000 ha te verwerven is een kwantitatieve opgave. Waarom is er voor gekozen om voor de herijking uit te gaan van een maximaal aantal te realiseren hectares binnen het financieel kader op basis van kwantiteit in plaats van kwaliteit? In de brief en het natuurakkoord wordt aangegeven dat voor de verwervingopgave en functieverandering de dekking middels het grond-voor-grond-principe wordt toegepast. De leden van de VVD-fractie vragen zich af waarom ruilgronden pas ingezet worden nadat gronden die buiten de herijkte EHS vallen zijn benut? Klopt het dat aan particuliere terreinbeherende organisaties de opdracht is gegeven om gronden te verkopen? Deelt de staatssecretaris de opvatting van deze leden dat van particuliere organisaties niet gevraagd kan worden grondgebieden te verkopen ter dekking van overheidstekorten? Is de staatssecretaris bekend met de hoeveelheid hectares van het Bureau Beheer Landbouwgronden (BBL) die «vrij beschikbaar zijn» voor de benodigde investeringen? Is dit voldoende om de verwervingsdoelen en inrichtingsopgave te realiseren? In het natuurakkoord wordt voorgesteld om 62% van de gronden die nog niet zijn ingericht ook daadwerkelijk te gaan inrichten. Wat gebeurt er met de resterende 38%? In de ontwikkelopgave is ook een oplossing begrepen voor de problematiek van Flevoland. Vindt er overleg plaats met Flevoland over de afwikkeling van Oostvaarderswold? Zo ja, waarom? De robuuste verbindingzones zijn immers geschrappt en vallen daarmee dus buiten de herijkte EHS.

Momenteel ontbreekt het aan inzicht en duidelijkheid over de gronden die provincies hebben aangekocht in het kader van de Wet inrichting landelijk gebied (WILG). De leden van de VVD-fractie zijn van mening om tot een

goed afgewogen oordeel te komen over het onderliggend akkoord er inzicht moet komen in de aankopen vanuit de budgetten van het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG). Kan de staatssecretaris een overzicht geven van de aankopen per provincie die vanuit de ILG-gelden bekostigd zijn. Kan de staatssecretaris aangeven of provincies gronden hebben aangekocht boven de normbedragen? Kan hierover een financieel overzicht worden gegeven? Klopt het dat door de afrekening op basis van werkelijk bestede bedragen het Rijk zichzelf 700 tot 900 miljoen euro tekort doet?

Per 1 januari 2014 krijgen de provincies de verantwoordelijkheid voor het natuurbeleid middels de eerder aangekondigde Wet Natuur en de aangepaste WILG. Provincies mochten in het kader van de WILG maximaal 91,4% van het budget verplichten. Hoeveel provincies hebben dit percentage overschreden? Zijn de percentages dan opgebouwd uit de beschikbare normbedragen of de daadwerkelijke bestedingen? Hoe verhoudt zich dit tot de gevraagde prestaties?

Per 1 januari 2014 nemen de provincies ook de financiële verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de beheermaatregelen. De enige uitzondering daarop is dat het Rijk in beginsel verantwoordelijk is voor het agrarisch natuurbeheer buiten de EHS als onderdeel van de EU-hectare toeslagen. Hoe wordt onduidelijkheid voorkomen, aangezien agrarisch natuurbeheer buiten de EHS een Rijksverantwoordelijkheid blijft en agrarisch natuurbeheer binnen de EHS volledig naar de provincies gaat? Wat zijn de kosten van het agrarisch natuurbeheer binnen de EHS en wat zijn de kosten van agrarisch natuurbeheer buiten de EHS? Hoe voorkomen we extra administratieve lasten voor agrarisch natuurbeheer die nu ook al onverantwoord hoog zijn? Hoeveel hectare agrarisch natuurbeheer buiten de herijkte EHS wil de overheid realiseren? Hoeveel jaarlijkse subsidie is daarvoor nodig? Welk deel komt uit Europa? Komen gronden van natuurbeschermingsorganisaties die buiten de herijkte EHS liggen, net als natuurgronden die worden beheerd door agrariërs, in aanmerking voor een beheervergoeding?

De provincies zullen de uitvoering van het beheer versoberen en vereenvoudigen, aldus de staatssecretaris. Wat wordt bedoeld met versobering van het beheer? Welke gevolgen heeft dat voor de kwalitatieve beleidsdoelen? Wat is er afgesproken over kwalitatieve beleidsdoelen? Hoe verhoudt zich dat tot het voldoen aan internationale verplichtingen, die met de huidige doelen al niet gehaald worden? Welke gevolgen heeft de versobering op de uitvoering van beheer? Wordt er door de staatssecretaris gekeken naar andere vormen van beheer tegen minder middelen zodat door efficiënter beheer de internationale doelstellingen gehaald kunnen worden? Hoe maakt efficiënt beheer onderdeel uit van de herijking van de EHS en de verdeling van de middelen tussen provincies? De leden van de VVD-fractie realiseren zich dat bij het decentraliseren van taken het Rijk niet meer gaat over de wijze waarop het beheer uitgevoerd wordt, echter het Rijk heeft de verantwoordelijkheid voor het behalen van de internationale doelstellingen niet doorgedecentraliseerd. Daaruit valt op te maken dat enige sturing aanwezig is. Hoe is in dit akkoord invulling gegeven aan het opsporen en verwijderen van de Nederlandse «koppen» op het Europees beleid?

Het Rijk financiert het beheer in de periode tot 2014 en zet daarvoor de restantmiddelen uit het ILG in. Wat wordt bedoeld met de ILG restantopgave 2011 tot en met 2013? Welke doelen zijn geschrapt om het beheer van de herijkte EHS goedkoper te laten plaatsvinden?

De provincies worden per 1 januari 2015 verantwoordelijk voor het «provinciaal aandeel» Dienst Landelijk Gebied (DLG). Daar toe nemen zij de zeggenschap over de bijbehorende capaciteit en worden de middelen (41 mln.) overgeheveld aan het provinciefonds. Hoe is het bedrag van

€ 41 mln. opgebouwd? Is dit bedrag gelabeld aan de taken van DLG of is dit bedrag ook in te zetten voor beheer, aankoop of inrichting? Hoe wordt de efficiëntyaakstelling vanuit de verantwoordelijkheid van het Rijk vormgegeven? Hoe vindt de verdeling van de beschikbare middelen plaats als het gaat om maatregelen met betrekking tot faunabeheer? Vanaf 2014 draagt het Rijk structureel € 100 mln. per jaar bij aan de financiering van de beheerskosten via het provinciefonds, zo lezen de leden van de VVD-fractie in de brief van de staatssecretaris. Hoe is het bedrag van € 100 mln. opgebouwd? Hoeveel maakt het Rijk vanaf 2014 per jaar over aan de provincies voor het beheer? Hoe zijn deze budgetten opgebouwd?

Zijn de provincies in staat en bereid om zelf voldoende autonome middelen beschikbaar te stellen om aan hun verplichtingen te voldoen? En zo ja, hoeveel? Hoe ziet de verdeling van de beschikbare budgetten voor natuur per provincie eruit?

De huidige bestuursovereenkomsten ILG zullen vervallen. Rijk en provincies zijn overeengekomen die bestuursovereenkomsten af te rekenen per 1 januari 2011. ILG-middelen, die na afrekening resteren, worden ingezet voor beheer 2011 – 2013 en ter financiering van de harde juridische verplichtingen die zijn aangegaan voor 20 oktober 2010. Waaruit bestaan deze verplichtingen? Wat verstaat de staatssecretaris onder de definitie «juridisch verplicht»? De afwikkelingen van de verplichtingen is een autonome provinciale verantwoordelijkheid. Hoe hard zijn dan de juridische verplichtingen? Worden de ILG-middelen ook ingezet voor bestuurlijke verplichtingen die zijn aangegaan voor 20 oktober 2010? Zo ja, waar bestaan deze bestuurlijke verplichtingen uit? Zo nee, waarom niet?

In het natuurakkoord wordt aangegeven dat de provincies geen dekkingen hoeven te regelen voor beheer van de Recreatie om de Stad (RodS)-gebieden onder de voorwaarde dat het beleidskader RodS wordt opgerekt en planologisch ruimte wordt geboden voor Staatsbosbeheer. Worden er door het oprekken van het beleidskader RodS meer gronden aan Staatsbosbeheer toebedeeld buiten de EHS? En zo ja, hoeveel?

De resterende ILG-middelen (met uitzondering van FES) in de periode 2011 tot 2013 worden als decentralisatie-uitkering aan het provinciefonds toegekend op basis van de verdeling van de ILG-uitkering en een kostengeoriënteerde toedeling van de middelen beheer Staatsbosbeheer en Faunafonds. Wat wordt verstaan onder de kostengeoriënteerde toedeling van middelen beheer Staatsbosbeheer en Faunafonds? Worden de kosten van beheer voor Staatsbosbeheer en Faunafonds al in 2011 tot en met 2013 betaald vanuit ILG budget? Zo nee, op welke wijze worden deze kosten dan gefinancierd? Wat zijn de jaarlijkse kosten van het beheer van Staatsbosbeheer binnen de EHS en buiten de EHS? De leden van de VVD-fractie zijn van mening dat middelen uit het ILG niet moeten worden ingezet voor robuuste verbindingzones zoals Oostvaarderswold. Hoe kijkt de staatssecretaris hier tegen aan? Erkent de staatssecretaris dat de beperkte middelen op andere plekken meer bij kunnen dragen om tegemoet te komen aan de internationale doelstellingen?

In het natuurakkoord wordt aangegeven welke taken bij de provincies worden belegd en welke taken in handen blijft van het Rijk. Kan de staatssecretaris een duidelijk overzicht geven van taken en verantwoordelijkheden van het natuurbeleid voor het Rijk en de provincies?

Is het de staatssecretaris bekend dat er ten behoeve van de behandeling van het natuurakkoord in Provinciale Staten in Interprovinciaal Overleg (IPO) verband een toelichting op het natuurakkoord is opgesteld. Kan de staatssecretaris zich vinden in de toelichting? Zo nee, op welke punten niet en waarom niet? Wat is de reden dat deze toelichting eenzijdig is

opgesteld? Is het juist dat het ministerie geweigerd heeft mee te werken aan de opstelling van een toelichting? Uit de toelichting (opgesteld in IPO verband) blijkt dat er 2 provincies zijn die het tekort van 118 miljoen moeten oplossen. Deze provincies hebben naar informatie uit de toelichting 164 miljoen euro teveel uitgegeven uit het ILG budget. Klopt het dat de resterende 45 miljoen euro niet teruggevorderd wordt?

Het natuurakkoord ligt nu voor aan de Kamer en de provincies. Wanneer is er een akkoord? Als er een of meerdere provincies niet instemmen met het akkoord wat zijn dan de vervolgstappen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van het CDA

De leden van de CDA-fractie hebben enkele feitelijke vragen aan de staatssecretaris te weten;

- In hoeverre is de tekortschietende beheervergoeding te rijmen met de Kamerbrede opvatting over het belang van het tenminste zorg kunnen dragen voor bestaande natuur?
- Wat wordt bedoeld met versobering van het beheer? Welke gevolgen heeft dat voor de kwalitatieve beleidsdoelen? Wat is er afgesproken over de kwalitatieve beleidsdoelen? Hoe verhoudt zich dat tot het voldoen aan internationale verplichtingen?
- Hoe wordt onduidelijkheid voorkomen, aangezien agrarisch natuurbeheer buiten de EHS een rijksverantwoordelijkheid blijft en agrarisch natuurbeheer binnen de EHS volledig naar provincies gaat? Hoe wordt extra administratieve lasten voor agrarisch natuurbeheer voorkomen?
- Hoeveel hectare agrarisch natuurbeheer buiten de herijkte EHS wil de overheid realiseren? Hoeveel Jaarlijkse subsidie is daarvoor nodig? Welk deel komt uit Europa?
- Komen gronden van natuurbeschermingsorganisaties die buiten de herijkte EHS liggen, net als natuurgronden die worden beheerd door agrariërs, in aanmerking voor een beheervergoeding?
- Weten individuele provincies waar ze mee instemmen, aangezien nog niet bekend is hoe de middelen en gronden worden verdeeld?
- In hoeverre hebben provincies zich nu verbonden aan het terugbrengen van de landelijke EHS van 728 500 ha naar 600 000 ha?
- Op basis waarvan gaat het kabinet begrenzen wanneer provincies op 31 december 2012 de herijkte EHS nog niet hebben vastgesteld? Wordt aangesloten bij de EHS herbegrenzingsystematiek?
- Waarom worden ruilgronden pas ingezet nadat gronden die buiten de herijkte EHS vallen zijn benut? De EHS ruilgrond is toch juist bedoeld om de EHS te realiseren?
- Bent u bekend met de hoeveelheid BBL-hectares die «vrij beschikbaar zijn» voor benodigde investeringen? Is dit voldoende om verwervingsdoelen en inrichtingsopgave te realiseren?
- Klopt het dat van particuliere organisaties niet wordt gevraagd om grondgebieden te verkopen?
- Is het zo dat het financieren van aangegane verplichtingen uit de verkoop van reeds aangekochte natuurhectares neerkomt op kapitaalsvernietiging?
- Onderschrijft u het principe dat aangegane bestuurlijke verplichtingen te allen tijde gefinancierd dienen te worden door het Rijk en/ of de provincies? Op welke wijze zijn deze aangegane bestuurlijke verplichting begrensd? Deelt u de mening dat voor elk te ontwikkelen natuurproject een sluitend financieel plaatje voorafgaand aan realisatie moet liggen voor zowel verwerving, inrichting als langjarig beheer en onderhoud?
- Hoe kijkt u aan tegen vervallen rijkstaken, zoals bijvoorbeeld Nationale Parken? Wie is primair verantwoordelijk voor alle taken, zoals benoemd in de bijlage, die het Rijk beëindigd?

- Klopt het in zake de rietsnijders in het Nationaal Park Weerribben-Wieden de verantwoordelijkheden liggen bij de betrokken partijen en de provincie om tot een duurzame oplossing te komen waarbij alle riettelers ongeacht voor welke grondeigenaar zij werken op een zelfde wijze wordt behandeld? Op welke wijze is de rietsnijdersproblematiek onderdeel geweest van de onderhandelingen?
- Is het zo dat de Nationale Parken nu een deel van de internationale verplichtingen invullen en wordt dat deel in de herijkte EHS opgevangen/ ingevuld?
- Biedt het akkoord duidelijkheid voor een verantwoordelijke en adequate uitvoering van de internationale verplichtingen?
- Zijn provincies in staat en bereid zelf voldoende autonome middelen beschikbaar te stellen om aan hun verplichtingen te voldoen?
- Aan welke verplichtingen moet tot 2021 worden voldaan voor realisatie van de internationale natuurdoelen?
- Wie bepaalt of de provincies, indien niet voldaan is aan de EU verplichtingen, al dan niet nalatig zijn geweest? Is dat het Rijk? Wordt dat door een onafhankelijke partij getoetst? In hoeverre kan de monitoring ter uitvoering van artikel 17 Habitatrichtlijn hierbij een rol spelen?
- Wat indien in 2016 blijkt dat de herijkte EHS te klein is om aan de internationale verplichtingen te voldoen?
- Is sprake van een knip in het natuur- en landschapsbeleid Rijksdeel (Natura 2000), provinciaal deel (herijkte EHS) en natuur- en landschap in de rest van het landelijk gebied? Indien sprake is van een knip in hoeverre is sprake van een doelmatige decentralisatie?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de SP

De leden van de SP-fractie betreuren het destructieve natuurbeleid en de extreme bezuinigingen van dit kabinet. Natuur in Nederland en het beschermen van dieren- en plantensoorten is geen luxe product, maar een verantwoordelijkheid naar de toekomst. De leden van de SP-fractie keuren het deelakkoord natuur ten zeerste af. Het scheidt ook veel onduidelijkheid betreffende financiële consequenties en juridische aansprakelijkheid met name betreffende de volgende vragen: Is het risico voor afwenteling van Europese boetes naar de provincies verbonden aan een inspanningsverplichting of aan een resultaatverplichting? En wat is dan de omschreven inspanning dan wel het resultaat in deze? Welk bedrag verwacht de rijksoverheid dat de provincies beschikbaar zullen stellen voor provinciaal natuurbeleid? In hoeverre is dit een eis? Wat zijn de minimumuitgaven van de provincies voor natuurbeleid waaronder de rijksoverheid de provincies nalatigheid kan verwijten en voor boetes uit Europa aansprakelijk kan stellen? Hoe verhoudt zich dit tot de eerder door de minister van Binnenlandse Zaken genoemde 500 miljoen euro voor natuuruitgaven van de provinciefondsen? Als de Europees afgesproken resultaten van soortenbescherming niet worden gehaald, waar ligt dan exact de verantwoordelijkheid van de provinciale overheden? Met welk beleid kan de provinciale overheid zichzelf ervan verzekeren niet voor Europese boetes verantwoordelijk te worden gesteld? Welk bedrag is per provincie nodig om de nu bestaande natuur te kunnen onderhouden? Welk bedrag is nodig om de resterende natuurgebieden in te richten? Welke berekeningen liggen ten grondslag aan het deelakkoord en waar zijn deze in te zien? Hoe is beheer van bestaande natuur, die buiten de EHS valt, geregeld? Kan het gevolg van het deelakkoord natuur zijn dat bestaande natuur buiten de EHS niet meer wordt onderhouden? Zo ja, hoe rijmt dat met de eerder gedane toezeggingen door de staatssecretaris van EL&I dat beheer goed geregeld zal worden?

Wat is de staatssecretaris voornemens te doen als bijvoorbeeld het Zuid-Hollands Landschap failliet gaat doordat de provincie geen subsidie meer kan verlenen?

Kan de staatssecretaris garanderen dat aan de internationale verplichtingen wordt voldaan met dit beleid? Zo nee, hoe groot acht hij de kans in dat niet aan de verplichtingen wordt voldaan? Hoeveel budget onder welke post is gereserveerd voor boetes uit Europa wegens het niet voldoen aan internationale verplichtingen?

Hoe gaat de verdeling tussen de provincies plaatsvinden? Welke kwalitatieve criteria wil het rijk hiervoor meegeven en welke bemoeienis ziet de rijksoverheid hierbij voor zichzelf?

Wat ziet de staatssecretaris als rol en verantwoordelijkheid van de rijksoverheid na decentralisatie van het natuurbeleid?

Hoe is de decentralisatie van Staatsbosbeheer geregeld? Wat zijn de consequenties voor de organisatie, het budget, de aansturing en de fte?

De staatssecretaris geeft aan grond te willen terugverkopen aan boeren. Kan het gebeuren dat de grond niet terugverkocht wordt aan boeren maar aan projectontwikkelaars of speculanten? Zijn er enige mechanismen in werking om dit te voorkomen? Hoe groot is het percentage grond dat de staatssecretaris aan echte boeren wil verkopen en hoe groot verwacht hij dat dit percentage in de praktijk zal zijn? Wat is het verwachte verschil tussen aankoop prijs en verkoopprijs van deze natuurgronden gecorrigeerd met inflatie?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van D66

De leden van de D66-fractie maken zich zeer grote zorgen over de onduidelijkheid ten aanzien van de gemaakte afspraken ten aanzien van de decentralisatie van het natuurbeleid en de gevolgen hiervan voor de Nederlandse natuur. Graag maken zij daarom van deze gelegenheid gebruik om voorafgaand aan de gedachtewisseling hierover tijdens het debat op een aantal kernpunten aan geven waar het naar hun mening aan voldoende informatie ontbreekt om een onderbouwd oordeel te kunnen vormen over de gevolgen van dit akkoord voor zowel de financiën van de provincies als het Rijk en voor de toekomst van de Nederlandse natuur.

De leden van de D66-fractie merken voorts in algemene zin op dat naar hun mening op basis van deze afspraken onduidelijk is hoe de combinatie van dit akkoord en ander voorgenomen beleid, zoals de uitwerking van het bestuursakkoord water en de aanpassingen in de ruimtelijke wetgeving uitwerken op het totaalpakket van de oorspronkelijke ILG doelen. Zij vragen daarom aan de staatssecretaris om aan te geven of deze doelen zijn komen te vervallen en zo nee, of er een overzicht kan worden gegeven van deze doelen anders dan natuur, alsmede de beleidsinspanningen die de komende jaren blijven bestaan op nationaal en provinciaal niveau en welke middelen daaraan gekoppeld zijn. Tot slot vragen deze leden de staatssecretaris om alle documentatie die ter onderbouwing van de met het IPO gemaakte afspraken gebruikt is – bijvoorbeeld schattingen ten aanzien van de benodigde beheerskosten – ruim voor het algemeen overleg Decentralisatie natuurbeheer op 24 november a.s. met de Kamer openbaar te maken.

De leden van de D66-fractie vragen het kabinet nader te duiden welke gevolgen de nieuwe termijn van realisatie heeft voor het tempo van uitgaven en natuurrealisatie? Kan de staatssecretaris aangeven welke Rijksuitgaven voorzien worden in de jaren 2018–2021? Is het de bedoeling dat de «restopgave» reeds voor de voorziene evaluatie in 2016 gerealiseerd wordt?

De leden van de D66-fractie vragen de staatssecretaris aan te geven op basis van welke bewijslast de provincies in de toekomst aangesproken zouden kunnen worden op «nalatigheid». Zou dit al kunnen gebeuren op basis van een gekozen prioritering, of is dat alleen mogelijk bij het bewust onvolledig of onjuist uitvoeren van het benodigde natuurbeheer in gebieden met een Europees rechtelijke bescherming?

De leden van de D66-fractie vragen in meer algemene zin hoe de decentralisatie naar de provincies zich verhoudt tot de door het Rijk aangegane in internationaal verband aangegane verplichtingen voor de natuur anders dan Natura 2000, zoals bijvoorbeeld de recent afgesproken Europese inzet ten aanzien van bossen (de EU strategie European Forests)? Is het kabinet voornemens om bij vervolgbesprekingen in internationaal verband van dergelijke strategieën het voortouw aan het IPO over te dragen?

De leden van de D66-fractie vragen de staatssecretaris een sluitend overzicht te geven van de beoogde verdeling van de restopgave voor natuurverwerving en inrichting, waarbij wordt aangegeven hoe deze tussen de provincies en natuurtypes verdeeld is. Deze leden vragen de staatssecretaris aan te geven hoe en wanneer de Kamer geïnformeerd wordt over de inzet dan wel verkoop van ruilgronden, voor zover deze niet direct voor de realisatie van de herijkte EHS benut worden?

De leden van de D66-fractie verzoeken de staatssecretaris om aan te geven welke gevolgen deze «herijking» heeft voor de beheersopgave per provincie en de aanpak van de verdroging. Welke verdeelsleutel wordt gehanteerd om de 100 miljoen euro per jaar tussen de provincies te verdelen, en hoe verhoudt dit zich tot bestaande uitgaven in verband met het faunafonds en natuurbeheer per provincie en de relatieve omvang van de opgave met betrekking tot natuurrealisatie per provincie?

De leden van de D66-fractie vragen het kabinet of de beoogde bezuiniging juridisch houdbaar is mits een of meerdere provincies niet akkoord gaan met het openbreken van de ILG overeenkomsten.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de ChristenUnie

Het onderhandelingsakkoord tussen het rijk en de provincies is door de leden van de ChristenUnie-fractie met zeer gemengde gevoelens ontvangen. Enerzijds is het goed dat het voornemen van dit kabinet, namelijk «De provincies krijgen meer zeggenschap over het natuurbeheer», nu eindelijk is uitgewerkt. Dit proces duurde erg lang, en heeft voor veel onzekerheid en stilstand gezorgd.

Dan het akkoord zelf. Het is niet verwonderlijk dat het een moeizaam proces was. Want de overheveling naar de provincies gaat gepaard met een enorme korting op het beschikbare budget en een forse toename van het aantal taken. Kunnen de provincies deze taken allemaal dragen binnen het beschikbare budget? De afspraken hebben consequenties voor Terreinbeherende organisaties (TBO's) en andere maatschappelijke organisaties. Hoe zijn zij betrokken bij het maken van de afspraken? Het regeerakkoord spreekt van «maximale inzet op beheer en minimaal op verwerving». Op hoeveel beheer wordt ingezet? Heeft het consequenties voor het aantal beheerde hectaren? Hoe wordt de kwaliteit van de beheerde gebieden gewaarborgd? Heeft verminderde inzet op beheer op korte termijn consequenties voor inspanningen op de langere termijn (dat er dan extra beheer en herstel noodzakelijk is)?

De decentralisatie naar de provincies toe kunnen we niet los zien van het beschikbare budget. Hoe verhoudt zich de € 100 miljoen die nu

beschikbaar wordt gesteld tot de circa € 250–300 miljoen die op grond van «gemiddeld beheer» noodzakelijk is?

Ook de aankondigingen «strategische inzet van ruilgronden» en «ontstapeling van gebiedscategorieën» krijgen vorm. Wat betekenen deze woorden concreet? Klopt het dat de ruilgronden voor ongeveer 1/3 worden ingezet en dat de rest terug gaat naar het Rijk. Wat betekent de «ontstapeling» voor gebieden die maar in één gebiedscategorie vallen (bijv. Beschermde Natuurmonumenten)?

Deze inzet voor een robuust natuurbeleid brengt de leden van de fractie van de ChristenUnie voor dit moment tot de volgende vragen: In het akkoord wordt gesproken over «adequaat beheer» en «nalatigheid». Wat betekenen deze termen concreet? Aan welke indicatoren wordt gedacht? Wie toetst de inzet van de provincies? In welke verhouding staat dit tot externe factoren en beleid? Hoe verhoudt zich «nalatigheid» tot beschikbaar budget? Wat is de juridische borging van de afspraken uit het decentralisatieakkoord?

Het onderdeel «water» wordt alleen genoemd als prioriteitsstelling binnen de KRW. Dat terwijl waterbeheer nauw samenhangt met natuurbeheer. Wie is er verantwoordelijk voor het waterbeheer? Wat betekent dit voor gebieden waar integraal wordt gewerkt aan natuurbeheer en landbouwontwikkelingsprojecten?

Weten alle partijen wat hun verantwoordelijkheden zijn? Dan gaat het niet alleen om de partijen die het akkoord hebben ondertekend, maar ook om TBO's, particuliere grondeigenaren en boeren.

Wie is er straks verantwoordelijk voor de verdeling van de beschikbare financiële middelen tussen de provincies? De provincies zelf, het IPO, het Rijk? Op grond waarvan wordt het geld verdeeld? Op welke manier zijn de provincies gebonden aan de afspraken uit het regeerakkoord? Hoe wordt omgegaan met de heterogeniteit die er nu al is tussen provincies (beschikbare budgetten, hoeveelheid natuur)?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de SGP

De leden van de SGP-fractie hebben in eerdere debatten de vinger gelegd bij de verhouding tussen de beheeropgave na herijking van de EHS en het structurele Rijksbudget (100 miljoen euro per jaar) voor deze beheeropgave. Ook als provinciale budgetten meegenomen worden, lijkt het Rijksbudget echter niet toereikend. De leden waarderen herijking positief, maar vinden wel dat de herijkte EHS dan goed beheerd moet (kunnen) worden. De leden vinden dat het onderhandelingsakkoord nog onvoldoende duidelijkheid biedt over doelen, opgaven en budgetten en de match daartussen. Zij hebben daaromtrent enkele vragen.

De leden hebben begrepen dat in het kader van het onderhandelingsakkoord een inschatting is gemaakt van de totale structurele opgave voor natuurbeheer na herijking van de EHS. Is de veronderstelling juist dat deze inschatting uitwijst dat jaarlijks ongeveer 250 tot 300 miljoen euro nodig zal zijn voor goed natuurbeheer? Hoe verhoudt deze opgave zich tot de 100 miljoen euro die de staatssecretaris jaarlijks beschikbaar wil stellen? De leden vragen de staatssecretaris in zijn reactie in te gaan op de verwachte bijdrage van de provincies en de uitvoering van de aangenomen motie van de leden Dijkgraaf en Koopmans (Kamerstuk 30 825, nr. 103).

Het Rijk blijft verantwoordelijk voor het voldoen aan internationale verplichtingen in het kader van met name Natura 2000 en de Kaderrichtlijn Water. De provincies krijgen nu een grotere verantwoordelijkheid met betrekking tot de uitvoering. Zover het budget van het Rijk strekt, zijn zij daarop aanspreekbaar. Is de staatssecretaris het met de leden van de SGP-fractie eens dat het van belang is dat doelen en opgaven vooraf duidelijk moeten zijn, zodat juridisch getouwtrek in de toekomst

voorkomen kan worden? Zij wijzen daarbij nadrukkelijk op de kritische noties van het Planbureau voor de Leefomgeving over het voldoen aan internationale verplichtingen (in de Quick Scan van varianten voor herijking EHS). In hoeverre is in kaart gebracht wat nodig is voor het voldoen aan de internationale verplichtingen? In hoeverre is met de provincies gesproken en overeenstemming bereikt over doelen en opgaven in het kader van Natura 2000, Kaderrichtlijn Water en andere internationale verplichtingen, inclusief een vorm van nulmeting? In dit verband willen de leden nog de vinger leggen bij de uitvoering van de Kaderrichtlijn Water en de opgaven voor waterschappen. In het onderhandelingsakkoord wordt aangegeven dat er geen termijn is gesteld aan het realiseren van EU-doelen voor Natura 2000. Voor de Kaderrichtlijn Water geldt dat echter wel. De bezuinigingsopgave kan negatieve consequenties hebben voor het voldoen aan de verplichtingen van de Kaderrichtlijn Water. Heeft de staatssecretaris dit in beeld? Hoe gaat hij ervoor zorgen dat gestelde deadlines en doelen gehaald worden, zonder dat waterschappen extra belast worden? Waarom zijn in het kader van het onderhandelingsakkoord geen afspraken gemaakt over de uitvoering van hydrologische maatregelen (in het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof)? Is de veronderstelling juist dat waterschappen niet financieel verantwoordelijk gesteld zullen worden voor deze hydrologische maatregelen?

De leden van de SGP-fractie vragen om meer inzicht in het totale financiële plaatje achter het onderhandelingsakkoord. Hoeveel geld (financiële opgave na herijking) is ongeveer nodig voor beheer (voor respectievelijk na 2014), inrichting, verwerving/functieverandering, financiering lopende verplichtingen (aangegaan voor 20 oktober 2010) en overige gedecentraliseerde taken en welke dekking wordt daar door het Rijk respectievelijk de provincies (zover bekend) tegenover gezet?

Een belangrijke onderliggende vraag van de leden van de SGP-fractie: waarom is er niet voor gekozen om eerst (meer) overeenstemming te bereiken over de herijking van de EHS, inclusief begrenzing, doelen en opgaven alvorens het bestuursakkoord te sluiten?

De leden van de SGP-fractie hebben ook enkele vragen over de gronden die in bezit zijn van terreinbeherende organisaties in de herijkte EHS en volgens het onderhandelingsakkoord gebruikt zouden moeten worden voor het grond-voor-grond principe ter dekking van de inrichtingsopgave. Wordt hier niet bedoeld op gronden buiten de herijkte EHS? De provincies geven aan dat zij geen eigenaar zijn van deze gronden en niet in de positie zijn om een taakstelling in dezen af te dwingen. Wat heeft de staatssecretaris voor ogen?

De leden van de SGP-fractie lezen in het onderhandelingsakkoord weinig over de positie van Staatsbosbeheer na decentralisatie. Zij willen voorkomen dat Staatsbosbeheer «tussen wal en schip» valt en vragen daarom nadere toelichting.

Onder de decentralisatie van de verantwoordelijkheid voor natuurbeleid en het landelijk gebied vallen niet alleen taken met betrekking tot de Ecologische Hoofdstructuur en de afronding van het ILG, maar ook taken die samenhangen met de nieuwe Natuurwet, zoals vermeldt in bijlage 1 van het onderhandelingsakkoord. Conform de bepalingen van de Financiële verhoudingswet zal in de toelichting op de nieuwe Natuurwet aangegeven moeten worden op welke wijze in de kosten van deze nieuwe provinciale taken wordt voorzien. Is de veronderstelling juist dat de bijdrage van het Rijk beperkt wordt tot de 100 miljoen euro die over enkele jaren jaarlijks, structureel in het Provinciefonds gestort wordt?

II. Reactie van de staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie